

HAC, UMRE VE PEYGAMBER {S.A.V.} İN MESCİDİNi ZİYARET REHBERİ

دليل الحاج والمعتمر

وزائر مسجد الرسول ﷺ

The Cooperative Office For Call & Guidance to Communities at Rawdah Area
Under the Supervision of Ministry of Islamic Affairs and Endowment
and Call and Guidance -Riyadh - Rawdah

Tel: 4922422 • fax 4970561 E-mail: mrawdah@hotmail.com P.O.Box 87299 Riyadh 11642

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**Suudi Arabistan Krallığı
İlmi Araştırmalar, Fetva, Dâvet ve
İşad Daireleri Başkanlığı
Basım ve Tercüme Dairesi**

**HAC, UMRE VE PEYGAMBER
(S.A.V.) İN MESCİDİNİ ZİYARET
REHBERİ**

İÇİNDEKİLER:

ÖNSÖZ

**Bazı Önemli Tavsiyeler
İnsanı İslâmdan Çıkaran Şeyler
Hac ve Umre Nasıl Yapılır ?
Bazı Hacıların İşledikleri Hatâlar
Hac, Umre Yapan ve Peygamber
(S.A.V.) in Mescidini Ziyaret Eden
Kimselerin Yapacakları İşlerin
Özeti
DUÂ**

RAHMÂN VE RAHÎM ALLAH'IN ADIYLA

Ö N S Ö Z

Muhterem Hacı Kardeş!...

Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi
üzerine olsun.

Rahmân'ın konuğu olmak üzere
temiz topraklara hoş geldin.

Hac Konusunda Müslümanları
Aydınlatma Komisyonu, muhterem
hacıların, Hac ve Umre hususunda
bilmeleri gereken en önemli
meseleleri açıklamak üzere bu sade,
kolay anlaşılır Hac Rehberini size
sunmaktan sevinç duyar. Önce yüce
Allah'ın "Birbirlerine hakkı tavsiye
ederler, sabrı tavsiye ederler", "İyilik
ve takvâ üzerinde birbirinize yardım

*ediniz, günah ve düşmanlıkta
birbirinize yardım etmeyiniz.”
buyruklarına uyarak size bazı
tavsiyelerde bulunmakla söze
başlamak istiyoruz.*

Muhterem hacı kardeş, senden
ricamız şudur: Hac ibadetine
başlamadan önce bu kitapçığı
mutlaka oku, ta ki Hac farizasını
bilerek ve dikkatle yerine getirme
imkânına kavușasın. Seni birçok
sorular sormaktan kurtaracak,
kafandaki birçok problemleri
kendiliğinden çözmene yardım
edecek özlü bilgileri bu kitapçıkta
bulacaksın.

Kitabı okuduktan sonra atma,
sakla, bu ylinkyi haccında kullandığın
gibi, Allah nasib ederse gelecek

haccında da kullanabilirsin. Şayet kitabı müslüman kardeşlerinden okumak isteyen olursa onlardan esirgeme. Böylece kitap daha yararlı olur, daha çok müslüman ondan istifade eder.

Herkese Allah'tan makbul Hac, beğenilmiş Sa'y ve iyi amel dileriz.

Allah'ın selâmi, rahmet ve bereketleri üzerinize olsun.

**Abdu'l - Azîz ibn Abdullah ibn Bâz
İlmi Araştırmalar, Fetvâ, Dâvet ve
İşad Daireleri Genel Başkanı**

BAZI ÖNEMLİ TAVSİYELER

Muhterem Hacılar, size Evini ve Haremini ziyaret etmeyi nasib buyurduğu için Allah'a hamdedederiz, sizin ve bizim iyi amellerimizi kabul etmesini, bize ve size kat kat sevaplar vermesini yüce Mevlâ'dan dileriz.

Allah'ın, hepimizin haccını mebrûr ve Sa'yini meşkûr kılması temennisiyle size şu öğütlerimizi sunuyoruz:

1 - İyi biliniz ki siz, Allah için yolculuk yapıyorsunuz, O'nun rızası için buralara geliyorsunuz. Bu yolculuk ve hicretinizin temeli, Allah'ı birleme, ihlâs, O'nun dâvetine koşma ve O'na itaattir. Bundan daha

büyük mükâfât olmaz. Makbul Haccın karşılığı cennettir.

2 - Şeytanın aranıza girmesine fırsat vermeyiniz. Çünkü şeytan, aranıza girmek, sizi birbirinize düşürmek için fırsat kollar. Allah'ın rahmetiyle birbirinizi seviniz, kavgadan, Allah'a isyandan uzak durunuz. Allah'ın Resulü (s.a.v.) in: "*Hiçbiriniz, kendisi için sevdiğini müslüman kardeşi için de sevmedikçe inanmış olmazsınız.*" buyruğunu unutmayınız.

3 - Delil ve bilgi ile hareket edebilmeniz için dininiz, Haccınız konusunda bilmediğiniz, size güç gelen meseleleri bilenlerden sorunuz. Çünkü yüce Allah: "*Bilmiyorsanız, bilenlerden*

sorunuz” buyurmuş, Allah’ın Resülü (s.a.v.) de: “*Allah kime iyilik etmek dilerse onu dinde bilgili yapar*” demiştir.

4 - Biliniz ki Allah, bize birtakım görevleri farz, birtakım görevleri de sünnet kılmıştır. Bazı hacılar, bu gerçeği unuturlar. Meselâ Hacer-i Esved'i öpmek, yahut tavâfta remel yapmak (koşmak), veya Makam-ı İbrâhim'in arkasında namaz kılmak, ya da Zemzem Suyundan içmek için mü'min erkek ve kadınlara eziyet ederler. Oysa bunlar sünnettir. Mü'minlere eziyet etmek ise haramdır. Peki bir sünneti yapmak için nasıl haram işleriz? Birbirinize eziyet etmekten kaçınınız ki Allah size sevap yazsın, mükafatınızı artırırsın.

Konuyu biraz daha açalım:

(A) Herhangibir sebeple Mescid-i Haram civarında veya başka yerde bir kadının, yanında arkasında namaz kılmak doğru değildir. Mümkün olduğu kadar bundan kaçınmak lâzımdır. Kadınların erkeklerin arkasında namaza durmaları gereklidir.

(B) Mescid-i Haram'ın kapıları, girişleri herkesin gelip geçeceği yollardır. Buralarda namaz kılarak yolu kapatmak doğru değildir. Cemâate yetişmek için dahi olsa bundan kaçınmak lâzımdır.

(C) Özellikle kalabalık zamanlarda Kâ'be'nin kenarında oturmak, yahut namaz kılmak, yahut Hacer-i Esved'in önünde veya Makam-ı

İbrahim'de dikilip durmak suretiyle başkalarının tavafına engel olmak caiz değildir. Çünkü bu tür hareketler başkalarına zarar verir, işkence eder.

(D) Hacer-i Esved'i öpmek sünnettir. Müslümanlara saygılı olmak, kimseye eziyet etmemek ise farzdır. Sakın sünneti yapayım derken farzı yitirmeyiniz. Kalabalık zamanlarda Hacer-i Esved'i işaretle selâmlamanız, tekbir getirmeniz yeterlidir. Tavâf edenlerle beraber yürüyünüz, tavâfi bitirince safları yararak, iterek değil, başkalarını itip kakmadan, yavaş yavaş tavâf alanından çıkışınız,

(H) Rükn-i Yemânî'yi öpmek sünnet değildir. Kalabalık olmadığı zaman sağ elle selâm verilir. Rükn-i

Yemâni'yi selâmlarken "Bismillâhi vallâhu ekber" denilir. ve öpülmmez. Karşısına gelindiğinde onu selâmlamakta zorluk olursa, selâmlama terkedilerek işaret etmeden ve tekbir getirmeden tavafa devam edilir. Çünkü Peygamber (s.a.v.) den böyle bir şey tesbit edilmemiştir.

Kişinin Rük'n-i Yemâni ile Hacer-i Esved arasında şöyle demesi iyidir: «Rabbimiz, bize dünyada da güzellik ver, âhirette de güzellik ver, bizi ateş azabından koru.»

Son olarak herkese kitap ve sünnete sarılmayı tavsiye ederiz.

"Allah'a ve Resülüne itâat ediniz ki size de rahmet olunsun."

İNSANI İSLÂM DAN ÇIKARAN ŞEYLER

Müslüman kardeş, insanı İslâm dan çıkaran bazı şeyler vardır ki bunların en çok vukubulanı on tanedir. Aşağıda sıraladığımız şu on şeyden sakın:

BİRİNCİSİ:

İbadette başka şeyi Allah'a ortak koymak. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Kim Allah'a ortak koşarsa Allah ona cenneti haram kılar: *Onun gideceği yer ateştir: Zâlimlerin bir yardımcısı yoktur!*" Ölülere yalvarıp onlardan medet ummak, onlara adak adamak, kurban kesmek de şirk çeşitlerindendir.

İKİNCİSİ:

Allah ile kendisi arasına aracılars
koyan, onlara yalvaran, onlardan
şefaat dileyen, onlara güvenen kimse
icmâ' (oybirliği) ile kâfir olur.

ÜÇÜNCÜSÜ:

Müşrikleri kâfir saymayan, onların
kâfirliğinden şüphe eden, yahut
onların görüşlerini doğru kabul eden
kâfir olur.

DÖRDÜNCÜSÜ:

Kim Peygamber (s.a.v.) den
başkasının yolunun, Peygamber'in
yolundan daha iyi olduğunu, yahut
ondan başkasının hükmünün, onun
hükümünden daha güzel olduğunu
söylerse kâfirdir. Tâğıtların

hükümünü, Hz. Muhammed'in hükmüne tercih edenler gibi. Meselâ aşağıdaki şeyler, insanın küfre gitmesine sebeptir:

(A) İnsanların çıkardıkları kanunların, İslâm Şeriatinden üstün olduğuna inanmak.

• Yahut Yirminci Asırda İslâm kanunlarını uygulamanın doğru olmadığını,

• Veya İslâmın, müslümanların geriliğine sebeb olduğuna inanmak,

• Veyahut İslâm'ın, kişinin kendisiyle Rabbi arasındaki ilişkiyi düzenleyen vicdânî bir mesele olup hayatın diğer işlerine karıştırılamayacağını söylemek.

(B) Bu çağda Allah'ın hükmünü uygulayıp hırsızın elini kesmenin,

ya da zinâ edeni taşlamanın doğru olmadığını inanmak.

(C) Hukuki işlemlerde, ceza meselelerinde veya başka konularda Allah'ın indirdiği hükümlerden başka hükümlerin uygulanabileceğine inanmak. Başka hükümlerin, Şeriat Hükmünden üstün olduğuna inanmadığı halde onları uygulayan da kâfirdir. Çünkü bu suretle Allah'ın haram kıldığını mübah kılabılır. Zinâ, şarap, faiz Allah'ın Şeriatinden başkasıyla hükmek gibi Allah'ın haram kıldığı şeyleri mübah kılan kimse ise müslümanların oybirliğiyle kâfir olur.

BESİNCİSİ:

Peygamber (s.a.v.) in getirmiş

olduğu şeylerden birini sevmeyen kimse, fiilen o ameli yapmış olsa dahi kâfir olur. Çünkü yüce Allah: “*Böyledir, çünkü onlar Allah'ın indirdiğinden hoşlanmamışlar. Allah da onların amellarını boş bırakmıştır.*” (Muhammed Suresi: 9) buyurmuştur.

ALTINCISI:

Kim Peygamber (s.a.v.) in dininden herhangibir şeyle, dinin sevap ve cezasiyle alay ederse yüce Allah'ın şu sözü uyarınca kâfir olur: “*De ki: Allah ile. O'nun âyetleriyle ve O'nun Resülü ile mi alay ediyorsunuz? Hiç özür dilemeyin, siz inandıktan sonra inkâr ettiniz!*” (Tevbe Suresi: 65-66)

YEDİNCİSİ:

Büyü yapmak. Karı kocanın arasını açmağa çalışmak, birtakım şeytanı usullere başvurarak insana istemediği şeyi yaptırmak hep büyü çeşitlerindendir. Kim bunu yapar, yahut buna razı olursa yüce Allah'ın şu sözü uyarınca kâfir olur: "onlar: 'Biz bir fitneyiz, sakın küfre gitmeyin' demedikçe kimseye (büyü) öğretmiyorlardı.." (Bakara Suresi: 102)

SEKİZİNCİSİ:

Müslümanlara karşı müşrikleri desteklemek, onlara arka çıkmak, yardım etmek. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Sizden kim onları dost tutarsa o, onlardandır.. Allah zâlimler topluluğunu doğru yola iletmez.." (Mâide Suresi: 51)

DOKUZUNCUSU:

Kim bazı insanların, Hz. Muhammed' (s.a.v.) in Şeriatı dışına çıkabileceklerine inanırsa yüce Allah'ın şu sözü uyarınca kâfir olur: "Kim İslâmdan başka bir din ararsa bilsin ki (o din), ondan kabul edilmeyecek, ve o kimse, âhirette kaybedenlerden olacaktır." (Âli İmran Suresi: 85)

ONUNCUSU:

Allah'ın dininden, İslâmın sahih olması için gerekli olan şeylerden yüz çevirmek, onları öğrenmemek ve yapmamak insanı küfre götürür. Çünkü yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Kendisine Rabbinin âyetleri hatırlatıldığı halde onlardan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir?" Ve buyurmuştur: "İnkâr edenler,

*uyarıldıkları şeylerden yüz
çevirirler."*

Dinden çıkan bu işleri şaka
yahut korku ile veya ciddî olarak
yapan arasında bir fark yoktur.
Meğer bunları yapmak için
zorlanmış olsun. Zorlandığı için
bunları yapanın durumu farklıdır.
Allah'ın gazabına ve acı azâsına
sebebolan seylerden Allah'a
sığınırız.

HAC ve UMRE NASIL YAPILIR?

**Peygamber (s.a.v.) in Mescidi Nasıl
Ziyaret Edilir?
Muhterem müslüman!**

• Hac ibadeti üç kısma ayrılır:
Temettu' Haccı, Kırان Haccı, İfrâd
Haccı.

- Temettu' Haccı: Hac aylarında (Şevvâl, Zîlka'de ve Zîlhicce'nin ilk on günü) umre yapmak üzere ihrama girmek, umreyi tamamladıktan sonra ihramdan çıkmak, aynı mevsim içinde Terviye günü denen Zîlhicce'nin sekizinci günü Mekke'den veya Mekke yakınından Hac için ihrama girip hac yapmaktır.
- Kıran Haccı: Aynı ihram ile umre ve haccı yapmaktadır. Bu takdirde hacı, bayram gününden önce ihramdan çıkamaz. Yahut hacı, umre niyetiyle ihrama girer, henüz tavafa başlamadan o ihrama haccı da ekler. İhramdan çıkmadan haccı da yapmak ister.

- İfrâd Haccı: Hacı mîkatta yalnız

hac niyetiyle ihrama girer. Mekke'de oturan, Mekke'de veya mîkat içinde herhangibir yerde ihrama girer. Kurbanı varsa bayram gününe kadar ihramda kalır. Kurbanı yoksa haccını umreye çevirmesi caizdir. Tavaf eder, sa'yeder, saçlarını kısaltır ve ihramdan çıkar. Tıpkı Peygamber (s. a. v.) in yalnız hac için ihrama giren, kurbanları bulunmayan kimselere emrettiği şekilde hac yapmış olur. İşte böylece. Kırın Haccı yapanın, eğer yanında keseceği kurbanı yoksa-kırânını umreye çevirmesi câiz olur.

- Kurban sevk etmemiş olanlar için Hac kısımlarının en üstünü Temettu' haccıdır. Çünkü Peygamber (s. a. v.) ashabına bunu emretmiştir.

UMRE NASIL YAPILIR?

1 - Mıkata gelince yıkın, mümkünse koku sürüp, sonra ihram elbiseleri olan peştemal ve havluyu giy. İhramın beyaz olması iyidir. Kadın dilediği elbiseyi giyebilir. Yalnız zinetini göstermemesi lazımdır. Sonra Umre için telbiyeye başla:

“*Lebbeyk Allahumme lebbeyk, lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk, inne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mulk, lâ şerîke lek*” de. Erkekler açıktan, kadınlar gizlice telbiye ederler. Çokça zikir ve istigfar etmeye, iyiliği emir, kötülükten menetmeye çalış.

2 - Mekke'ye gelince yedi defa Kâ'be'yi tavaf et, Tavafa Hacer-i

Esved'den başla ve yine Hacer-i Esved'de bitir. Tavaf esnasında tekbir getirerek Allah'ı an ve dilediğin zikir ve duâyı yap. Her şavtın (dolanimın) sonunda "*Rabbenâ âtinâ fi'd-dünyâ haseneten ve fi'l-âhireti haseneten ve kînâ azâbe'n-nâr*" demen efaldır.

Sonra mümkünse Makam-ı İbrahim'in arkasında namaz kıl. Namaza durduğun yer Makam'dan uzak da olsa zararı yoktur. Eğer Makam'ın arkasında namaz kılmak zor ise Mescidin herhangibir yerinde kılarsın.

3 - Safâ'ya git, tepeye çık, Kâ'be'yi karşısına al, ellerini kaldırarak Allah'a hamdet, tekbir getir, duâ et. Duâlarını üçer kere tekrarlamak

sünnettir. Üç kere: “*lāilâhe illâllâhu vahdehû, lâşerîke leh lehû'l-mulku ve lehû'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadîr*”. “*Lâilâhe illâllâhu vahdehû, enceze va'deh, ve nasara abdeh ve hezeme'l-ahzâbe vahdeh*” de. Üçten az söylesen de zararı yoktur.

- Sonra Safâ'dan inip yedi umre sa'yine başla. İki yeşil direk arasında hızlan. Merve'ye çıkış, Allah'a hamdet, mümkünse Safâ'da yaptığın tekbir ve duâları burada da yap ve yine mümkünse duâlarını üç kere tekrar et.
- Tavâf ve Sa'y için özel zikir ve duâlar yoktur. Tavâf ve sa'yeden kimse, kolayına gelen duâları veya Kur'an okur. Peygamber (s.a.v.) den

nakledilen duâları yapmağa özen göstermelidir.

4 - Sa'yini tamamlayınca tıraş ol veya saçlarını kısalt. Bu suretle umren tamamlanır ve bundan sonra ihramda iken haram olan şeyler sana mübah olur.

- Eğer Temettu' Hacı yapıyorsan bayram günü bir koyun veya keçi kesmen, yahut deve ve sığırın yedide birine ortak olman gereklidir. Kurban kesme imkânı bulamazsan üçü Hacda, yedisi de evine döndükten sonra olmak üzere on gün oruç tutman gereklidir.

- Temettu' ye kırın Hacı yapıyorsan Hacdaki üç günlük orucu. Arefe gününden önce tutman edaldır.

HAC NASIL YAPILIR?

1 - İfrâd veya kıran Haccı yapacaksan mîkatta ihrama gir.

- Eğer mikatların içinde bulunuyorsan bulunduğu yerden, yapacağın hacca niyet ederek ihrama gir.

- Temettu' Haccı yapıyorsan terviye günü bulunduğu yerden Hac için ihrama gir. Daha önce de söyledığımız üzere Zilhicce'nin sekizinci gününe Terviye günü denir. İhrama girerken guslet, mümkünse koku sürüp, ihramını giy. Hac için telbiyeye niyet ederek: "*Lebbeyk Allâhumme Lebbeyk, lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk, inne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mulk, lâşerîke lek.*" de .

2 - Mina'ya git, öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazlarını orada

vakitleri içinde ayrı ayrı kıl. Dört rek'atlı namazları iki kılacaksın.

3 - Zilhicce'nin dokuzuncu günü Güneş doğunca huzur ve vakar ile Arafat'a hareket et, hacı kardeşlerine eziyet etmekten kaçın. Arafat'ta ögle zamanı, ögle ile ikindiyi birlikte kılacaksın. İkisi için bir ezan ve her biri için birer kamet okunur. İkişer rek'at olarak kılınır.

- Arafat sınırı içinde bulunmana son derece dikkat et. Hz. Mustafa (s.a.v.) in sünnetine uyararak kibleye yönelip ellerini kaldırarak çok zikir ve duâ et. Arafat'ın tamamı vakfe (durma) yeridir. Güneş batıncaya kadar Arafat'ta dur.

4 - Güneş batınca huzur ve vakar ile ve telbiye ederek Müzdelife'ye

hareket et. Müslüman kardeşlerine eziyet etme. Müzdelife'ye vardığında akşamla yatsıyı, yine bir ezan ve her biri için ayrı kametle ikişer rek'at olarak birlikte kıl. Sabah namazına kadar orada kal, ortalık iyice ağarınca sabah namazını kıl. Peyğamber (s.a.v.) in yaptığı gibi kibleye yönelp ellerini kaldırarak çokça zikir ve duâ et.

5 - Güneş doğmazdan önce telbiye yaparak Mina'ya yürü. Şayet bir özrün varsa-kadınlar ve âcizler gibi gece yarısından sonra Mina'ya yürümende bir sakınca yoktur. Akabe Cemresine atmak üzere Müzdelife'den yalnız yedi küçük taş al. Diğer taşları Mina'dan toplarsın. Hattâ bayram günü Akabe cemresine

atacağın yedi taşı dahi Minâ'dan almando bir sakınca yoktur.

6 - Mina'ya varınca şunları yap:

(A) Mekke'ye en yakın olan Akabe Cemresine birbiri ardınca yedi taş at, her taşı atarken "*Bismillâhi Allâhu ekber*" de.

(B) Kurban kesmek gerekiyorsa kurbanını kes, etinden ye ve fakirlere de yedir.

(C) Saçlarını kökünden traş et veya kısalt. Tıraş olmak daha iyidir. Kadınlar saçlarından parmak ucu kadar bir şey kısaltırlar.

Bu anıtları bu sıra ile yapmak efdaldır. Ama birini öne, birini sona almaka bir sakınca yoktur.

Taşları atıp tıraş olduktan veya saçlarını kısalttiktan sonra ilk helâlliğe girmiş olursun. Elbiseni

giyersen, zevcene yaklaşma dışındaki iħram yasakları sana helâl olur.

7 - Sonra Mekke'ye in, ifâda (ziyâret) tavâfını yap. Eğer Temettu' Haccı yapıyorsan ya da Kırân veya İfrad Haccı yaptığın halde Kudûm tavâfindan sonra sa'yetmemişsen sa'yet. Bu suretle eşine yaklaşmak da sana helâl olur.

İfâda tavâfını Mina günlerinden sonraya, Mekke'ye inmeyi taşlamalarдан sonraya ertelemek caizir.

8 - Bayram günü İfâda Tavâfını yaptıktan sonra yine Mina'ya dön, Teşrîk Geceleri denen Zilhicce'nin onbir, oniki ve on üçüncü geceleri Mina'da kal, yalnız iki gece de kalsan olur.

9 - Mina'da kaldığın iki, yahut üç günde zevalden sonra her üç Cemreye taş at. Taşlmaya önce Mekke'ye en uzak olan ilk Cemreden başla. Sonra Orta Cemreyi, en sonunda da Akabe Cemresini taşıla. Taşları atarken tekbir ile at.

• Eğer Mina'da yalnız iki gün kalacaksan, ikinci günü Güneş batmadan Mina'dan çıkışman gereklidir. Aksi takdirde üçüncü güne kalır, o gün de taşlama yaparsın. Üçüncü geceyi de Mina'da geçirmen efdaldır.

• Hasta, âciz olan kimseler, taş atmak üzere yerlerine bir başkasını vekil edebilirler. Vekil, aynı taşlama yerinde önce kendisi için, sonra vekil eden için taş atar.

10 - Hac işlerini bitirdikten sonra

ülkene donecegin zaman Kâ'be'ye
Vedâ Tavafı yap. Herkesin bu tavâfi
yapması gerekir. Yalnız âdet ve
lohusa halinde bulunan kadınlar
bundan muâftırlar.

İHРАMLININ YAPMASI GEREKEN ŞEYLER:

Hac ve Umre için ihrama girenin, aşağıdaki şeyleri yapması gereklidir:

1 - Allah'ın, kendisine farz kıldığı şeyleri yerine getirmek: Namazları vakti içinde cemaatle kılmak gibi.

2 - Allah'ın yasakladığı çirkin söz, kötü iş, kavga ve isyandan kaçınmak.

3 - Dil veya el ile müslümanlara eziyet etmekten uzak durmak.

4 - İhramın yasaklarından kaçınmak. İhramın yasakları şunlardır:

(A) İhrama giren, kılını veya tırnağını koparmaz. Kendiliğinden kıl veya tırnak düşerse bir sakıncası yoktur.

(B) Bedenine, elbiselerine, yiyeceği-ne, içeceğine koku sürmez. İhramdan önce sürdüğü kokunun eseri kalırsa bunun zararı yoktur.

(C) İhramda olduğu sürece kara avı avlamaz, avlanmaları için hayvanları sürmez, avlayana yardım etmez.

(D) Gerek ihmamlı, gerek ihmalsiz Haremin ağacını, yeşil bitkisini koparmaz. düşürülmüş şeyi almaz, meğer sahibine vermek üzere almış olsun. Allah'ın Resülü (s.a.v.) bunların hepsinden menetmiştir.

(E) Evlenmek için kadın istemez, kendisine veya başkasına nikâh kıymaz, ihmamda iken kadınla birleşmez ve onlarla şehvet ilişkisinde bulunmaz. Bu yasaklar, hem erkekler, hem de kadınlar içindir.

YALNIZ ERKEKLERE MAHSUS YASAKLAR DA ŞUNLARDIR:

(A) Başını başa temas eden bir şeyle örtmez. Şemsiye ile gölge yapmak, arabanın içinde bulunmak veya başının üzerinde eşyasını taşımak sakıncalı değildir.

(B) Vücutunun tamamına veya bir kısmına herhangibir dikişli elbise: gömlek, bornoz, şalvar giymez, sarık sarmaz, mest giymez. Ancak peştemal bulamayan şalvar giyebilir, terlik bulamayan da mest giyebilir.

• İhramlı kadının ellerine eldiven giymesi, yüzünü perde veya peçe ile örtmesi haramdır. Ancak yabancı erkeklerin yanında bulunursa ihramda olmadığı zamanki gibi yüzünü bir şeyle örter.

- Eğer ihmamlı, unutarak veya hükmünü bilmeyerek dikişli elbise giyer, başını örter, koku sürüner, kılını koparır, tırnaklarını keserse kendisine fidye gerekmez. Hatırlayınca, ya da durumu öğrenince derhal ihmama aykırı olan şeyleri giderir.
- Terlik giymek, yüzük, gözlük, kulaklık, kol saatı, ya da para ve evrakını muhafaza etmek için kemer kuşak takmak caizdir

Giyilen ihmamı değiştirmek, yıkamak, yıkanmak caizdir. Yıkanırken kendiliğinden kıl düşmesinin bir zararı yoktur. Yaralanmanın da bir zararı yoktur

PEYGAMBER (S.A.V.) İN MESCİDİ NASIL ZİYARET EDİLİR?

1 - Herhangi bir vakitte Peygamber Mescidini ziyaret etmek ve orada namaz kılmak maksadiyle Medine'ye gitmek sünnettir. Çünkü Peygamber (s.a.v.) in buyurduklarına göre o mescidde kılınan bir namaz, diğer mescidlerde kılınan bin namazdan hayırlıdır.

2 - Peygamber mescidini ziyaret etmek için ihrama girmek ve telbiye etmek gerekmeli gibi bu ziyaretle Hac arasında herhangi bir bağlantı da yoktur.

3 - Mescid-i Nebevî'ye vardığında içeriye girerken besmele çek, önce sağ ayağını at, Peygamber (s.a.v.) e salâvat getir, Allah'ın sana rahmet kapılarını açmasını dile. Şöyledir:

Euzu billâhi'l-azîm ve vechihî'l-kerîm ve sultânihî'l-kadîm mine's-şeytâni'r-recîm. Allâhumme'ftah li ebvâbe rahmetik (kovulmuş Şeytândan Yüce Rabbe. O'nun kerîm vechine. ezeli kudrette sığınırıım. Allahım, bana rehmetinin kapılarını aç.)

4 - İçeriye girince hemen tahiyyetu'l mescid (Mescidi selâmlama) namazı kıl. Namazı eğer Ravza'da kılabilirsen ne a'lâ, kılamazsan Mescidin herhangi bir yerinde kılarsın.

5 - Sonra Peygamber (s.a.v.) in kabrine git, karşısında edeple durup hafif sesle: ''Esselâmu aleyke eyyuha'nnebiyyu ve rahmetullâhi ve berekâtuh (Selâm sana ey Peygamber. Allah'ın rahmet ve bereketleri

sana) de, ona salâvât oku. Şayet: "Allâhumme âtihi'l - vesilete ve'l-fadîlete ve'b'ashu'l-makame'l-mahmûdellezî vaadteh Allâhumme eczihî an ummetihî afdalâ'l-cezâ (Allahım, ona vesile, fazilet ver, onu, kendisine va'dettiğin Makam-ı Mahmûda ulaştır. Allahım, onu ümmetinden yana en güzel mükâfât ile ödüllendir)" dersen iyi olur.

- Sonra azıcık sağa doğru gidip Ebubekir (r.a.) in kabri önünde dur, ona selâm ver, mağfiret ve rahmetle duâ et.
- Azıcık daha sağa gidip Ömer (r.a.) in kabri önünde dur, ona da selâm ver ve duâ et.

6 - Abdestli ve temiz olarak Kubâ'ya gidip Kubâ Mescidini

ziyaret etmen. orada namaz kılmanın da sünnettir. Çünkü Peygamber (s.a.v.) böyle yapmış, bunu öğretlemiştir.

7 - Bakı'de bulunanların kabirlerini, Hz. Osman (r.a.) in kabrini. Uhud şehidlerinin ve Hz. Hamza (r.a.) in kabrini ziyaret etmen, onlara selâm verip duâ etmen de sünnettir. Çünkü Peygamber (s.a.v.) onları ziyaret eder, kendilerine duâ ederdi. Ashabına, kabirleri ziyaret ettikleri zaman şöyle demelerini, öğretmiştir: (Esselâmu aleykum ehle'd diyâri mine'l-mu'minîne ve'l-muslimîn. ve inna inşâallâhu bikum lâhikûn. Nes'elullâhe lenâ ve lekumu'l-âfiyeh (Ey mü'minler ve müslümanlar yurdunun halkı, biz de

inşâallah size kavuşacağız. Bize ve size Allah'tan âfiyet dileriz.)

- Medine'de bu anılanlardan başka ziyaret edilmesi gereken mescit ve yer yoktur. Kendine boş yere eziyet etme. Bunlardan başka yerleri ziyaret etmek, sevâb olmadığı gibi belki vebâle de sebeb olur. Başarıya ulaştıran Allah'tır.

BAZI HACILARIN İŞLEDİKLERİ HATÂLAR:

İlk olarak: İhramda yapılan hatâlar:

- Hacının, geldiği yöne mahsus mîkatı ihrama girmeden geçip Cidde'ye gelmesi ve orada ihrama girmesi, Peygamber (s.a.v.) in emrine aykırıdır. Çünkü Peygamber (s.a.v.) her hacının, geldiği yöndeki mîkatta ihrama girmesini emretmiştir.
- Mîkatı geçmiş olan, mümkünse mîkata dönüp orada ihrama girmelidir. Bu mümkün değilse bir kurban kesip fakirlere yedirmelidir. Hacının, hava, kara veya deniz yoluyla gelmiş olması arasında bir fark yoktur.
- Sayet yolu, beş mîkatın hiçbirine

uğramıyorsa hizasına geldiği ilk mifikatta ihrama girer.

İkinci olarak: Tavâfta yapılan hatâlar:

1 - Tavâfa Hacer-i Esved'den önce başlamak. Oysa Haceri Esved'den başlamak vacibdir.

2 - Tavâfi, Hicr-i İsmâîl'in içerisinde yapmak. Hicr-i İsmâîl de Kâ'beye dahil olduğundan, onun içinden dolaşmakla Kâ'be'nin tamamı değil, sadece bir kısmı tavâf edilmiş olur. Bu suretle tavâfi geçersiz hale gelir.

3 - Tavâfin bütün şavtlarında remel yapmak. Koşmak anlamına gelen Remel, yalnız Kudûm tavâfinin ilk üç şavtında yapılır.

4 - Hacer-i Esved'i öpmek için başkalarını sıkıştırmak, hattâ bazan dövmek, küfretmek. Müslümanlara eziyet olan bu gibi şeyle, aslâ doğru değildir. Bir müslümanın, haksız yere bir müslüman kardeşine sövmesi veya onu dövmesi câiz olmaz.

• Hacer-i Esved'i öpmemek, tavâfa zarar vermez, tavâf tamamdır. Öpemeyenin, Hacer'in karşısına geldiği zaman uzaktan da olsa eliyle işaret edip tekbir getirmesi kâfidir.

5 - Teberrüken Hacer-i Esved'e el sürmek, dinde yeri olmayan bir bid'âttir. Sünnet olan el sürmek değil, mümkün olduğu zaman öpmektir.

6 - Kâ'be'nin her köşesini, bütün duvarlarını selâmlamak, onlara el

sürmek. Peygamber (s.a.v.). Ka'be'nin Hacer-i Esved ve Rükn-i Yemâni dışında hiçbir yerini selâmlamamıştır.

7 - Tavâfin her şavtında özel duâlar okumak. Peygamber (s.a.v.) böyle bir şey yapmamıştır. Sadece Hacer-i Esved'e geldikçe tekbir getirmiş ve her dolanımın sonunda Hacer-i Esved ile Rükn-i Yemâni arasında: "Rabbenâ âtinâ fî'd-dünyâ haseneten ve fî'l-âhireti haseneten ve kînâ azâbe'n-nâr (Rabbimiz, bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver, bizi ateş azâbindan koru!)" demiştir.

8 - Bazı tavâf edenlerin, yahut mutavvîfların yüksek sesle duâ ederek başkalarını rahatsız etmeleri, Karışıklığa, şaşırmağa sebeb olmaktadır. Bu doğru değildir.

9 - Makam-ı İbrahim'de namaz kılmak için başkalarını sıkıştırmak. Sünnete aykırı olan bu hareket, tavâf edenlere eziyet vermektedir. Tavâf namazını mescidin herhangi bir yerinde kılmak kâfidir.

Üçüncü olarak: Sa'yde yapılan hatalar:

1 - Bazı hacılar, Safâ ve Merve'ye çıktıkları zaman namazda tekbir alır gibi tekbir alarak elleriyle Kâ'be'yi işaret ederler. Böyle işaret etmek hatâdır. Çünkü Peygamber (s.a.v.) yalnız duâ için ellerini kaldırmıştır. Hacı, Allah'a hamdededer, "Allâhu ekber" der ve dilediği duâyı okur. Efdal olan, Peygamber (s.a.v.) in Safâ ve Merve'de yaptığı duâları yapmaktadır.

2 - Safâ ve Merve arasında sa'yederken yol boyunca koşmak. Sünnet olan, yalnız iki yeşil direk arasında koşmak, yolun diğer kısmını yürümektedir.

Dördüncü olarak: Arafat'ta yapılan hatâlar:

1 - Bazı hacılar, Arafat sınırı dışına iner ve Güneş batıncaya kadar orada dururlar, daha sonra da Müzdelife'ye dönerler. Böylece Arafat'ta hiç durmamış olurlar. Bu, haclarını geçersiz kılan büyük bir hatâdır. Çünkü Hac, Arafat'ta durmaktadır. Farz olan, Arafat sınırı dışında değil, içinde durmaktadır. Buna son derece dikkat etmek gereklidir. Arafat sınırı içine girememiş olanlar mutlaka Güneş batmadan önce sınırın içine

girmeli, Güneş batıncaya kadar orada kalmalıdırular. Geceleyin (bayram gecesi) Arafat'a girmeleri de haclarının sihhati için kâfidir.

2 - Bazı hacilar da Güneş batmadan Arafat'tan ayrılırlar. Bu da caiz değildir. Çünkü Peygamber (s.a.v.) Güneş batıncaya kadar Arafat'ta durmuştur.

3 - Cebel-i Rahme'ye çıkmak, tepesine erişmek için sıkışmak. Bundan çok zararlar doğmaktadır. Arafat'ın her tarafı durma yeridir. Cebel-i Rahme'ye çıkmak, orada namaz kılmak dîni bir vecibe değildir.

4 - Bazıları duâda yüzlerini Cebel-i Rahme'ye çevirirler. Sünnet olan, yüzü Kibleye çevirmektir.

5 - Bazıları da Arefe günü belirli

yerlerden toprak ve çakıl taşları toplayıp kümeler yaparlar. Bununda dinde bir yeri yoktur.

Beşinci olarak: Müzdelife'de yapılan hatalar:

- Bazı hacıların, Müzdelife'ye iner inmez henüz akşam ve yatsı namazlarını kılmadan hemen taş toplamaya başlamaları. Cemrelere atılacak taşların, mutlaka Müzdelife'den alınması gereğine inanmaları hatâdır.

Bu taşlar Haremin neresinden olsa alınabilir. Peygamber (s.a.v.), Akabe Cemresine atılacak taşların Muzdelife'den alınmasını emretmemiş, yalnız sabahleyin Müzdelife den ayrılırken - Mina'ya girdikten sonra - kendisine - Akabe Cemresine

atması için taş toplanmıştır. Fakat diğer Cemrelere atılacak taşları Mina'dan almıştır.

• Bazıları da taşları yıkarlar. Bunun da dinde yeri yoktur.

Altıncı olarak: Taş atarken yapılan hatalar:

1 - Bazı hacılar şeytanı taşladıklarını sanarak şeytanlara karşı kin ve öfke ile taş atarlar. Taş atmak sadece Allah'ı anmak için meşru' kılınmıştır.

2 - Cemrelere büyük taş, ya da ayakkabı, terlik, odun atmak dinde aşırılıktır. Allah'ın Resülü (s.a.v.) bundan menetmiştir.

• Meşru olan, fiske taşı büyüklüğünde yuvarlak taşlar atmaktır, büyük taşlar atmak değildir.

3 - Taş atmak için Cemrelerin yanında yiğilmak, dövüşmek büyük hatâdır. Meşru olan, yumuşaklııkla ve mümkün olduğu kadar kimseyi incitmeden taş atmağa çalışmaktadır.

4 - Taşların hepsini birden atmak da hatâdır. Âlimler, böyle yapanın, sadece bir tek taş atmış sayılacağını söylemişlerdir.

• Taşları ayrı ayrı atmak ve her taşı atarken “*Allâhu ekber*” demek meşrû'dur.

5 - Taş atmağa gücü yeten kimsenin, zahmetten kaçınmak için başkasını vekil etmesi doğru değildir. Ancak gücü yetmeyen kimsenin, yerine başkasını vekil etmesi caizdir.

Yedinci olarak: Veda Tavâfindaki hatâlar:

1 - Bazıları, ayrılış gününde Cemreleri taşlamadan Mina'dan

Kâ'be'ye gider, Vedâ Tavafını yaptıktan sonra Mina'ya dönüp Cemreleri taşlar ve oradan memleketlerine dönerler. Böylece son ilişkileri Kâ'be ile değil, Cemrelerle olur. Oysa Peygamber (s.a.v.), "Hiçbiriniz, son ilişkisi Kâ'be ile olmadıkça hareket etmesin!" buyurmuştur.

• Veda Tavâfi, bütün hac işleri tamamlandıktan sonra ve yola çıkmadan hemen önce yapılır, hacı bu tavaftan sonra artık fazla durmadan ülkesine döner.

2 - Bazıları da Vedâ Tavâfindan sonra yüzleri Kâ'be'ye dönük olarak geri geri gidip Mescid-i Haram'dan çıkarlar. Bunun, Kâ'be'ye saygı gereği olduğunu söylerler. Bid'at

olan bu hareketin dinde yeri yoktur.

3 - Bazıları da Vedâ Tavâfindan sonra Mescid-i Haram kapısında Kâ'be'ye dönüp vedâ eder gibi duâ ederler. Bu da bid'attır, meşru değildir.

Sekizinci olarak: Peyğamber Mescidini ziyaret sırasında yapılan hatâlar:

1 - Peyğamber (s.a.v.) in kabrini ziyaret sırasında duvarlara, demir parmaklıklara el, yüz sürmek, teberrük için pencere'lere ip ve benzeri şeyler bağlamak hatâdır. Bereket bid'atlardır değil, Allah Resulünün emrettiği şeyleri yapmaktadır.

2 - Uhud Dağındaki mağaralara,

yahut Mekke'deki Hira ve Sevr mağaralarına gitmek, oralarda taşlara, ağaçlara çaput bağlamak, Allah'ın izin vermediği duâları yapmak. Bunların hepsi İslâm dininde yeri olmayan bid'atlerdir.

3 - Peyğamber (s.a.v.) in hatırası sandıkları yerleri ziyaret etmek: Meselâ devenin çöktüğü yer, yüzük kuyusu, veya Osman Kuyusu gibi yerleri ziyaret etmek, teberrük için buralardan toprak almak hatâdır.

4 - Bakî Kabristanını, Uhud şehîdlerinin kabirlerini ziyaret ederken ölülere yalvarıp onlardan meded ummak, orada yatanlara yaklaşmak için kabirlere para atmak, ilim sahiplerinin anlattığı, Kitâb ve sünnetin de gösterdiği

vechile büyük hatâlardan, hattâ büyük şirklerdendir. çünkü duâ etmek, kurban kesmek, adak ve benzeri ibadetler yalnız Allah için yapılır, ondan başkasına yöneltilemez. Yüce Allah: «Oysa kendilerine, dini yalnız Allah'a hâlis kılarak o'na kulluk etmeleri emredilmiştir». (Beyyine Suresi: 5) «Mescidler Allah'a mahsustur, Allah ile beraber bir başkasına duâ etmeyiniz:» (Cin Suresi: 18) buyurmuştur.

Müslümanların hallerini düzeltmesini, onlara dinde anlayış ve derin bilgi vermesini, bizi ve onları fitnelerin şaşırıtmamasından korumasını dileriz. O, duâları işten ve kabul buyurandır.

HAC. UMRE YAPAN VE PEYGAMBER (S.A.V.) İN MESCİDİNİ ZİYARET EDEN KİMSELERİN YAPACAKLARI İŞLERİN ÖZETİ:

HACININ, ŞUNLARI YAPMASI GEREKİR:

1 - Bütün günahlarından, nasûh tevbesiyle tevbe etmeli, hac ve ömre için helâl mal ayırmalıdır.

2 - Dilini yalandan, gıybetten, koğuculuktan ve alay etmekten korumalıdır.

3 - Hac ve umresini sırf Allah rızası için yapmalı, başkalarına gösterişten, duyurma, övünme, böbürlenme gibi niyetlerden uzak bulunmalıdır.

4 - Hac ve umrede yapılacak işleri

öğrenmeli, bilmediği meseleleri sormalıdır.

5 - Mîkatavardığı zaman Ifrad. Temettu' veya Kırân Haclarından birine niyet etmekte serbesttir. Kurbanı olmayan için Temettu' Haccı, kurbanı olan için de Kırân Haccıefdaldır.

6 - Hastalık veya korku sebebiyle hac ibadetini yapamayacağından endişe eden (İhramdan çıkışağım yer, beni engelleyen yer olsun!) diye şart koşar. Bu sözü, ihrama girerken söylemelidir.

7 - Küçük çocukların haccı sahihtir. Fakat çocuklukta yapılan hac, farz olan hac yerine geçmez. Bunların tekrar farz haccı yapmaları gereklidir.

8 - İhrama girenin yıkaması, gerektiği zaman kaşınması caizdir.

9 - Erkeklerin bakmasından korkan kadın, baş örtüsünü yüzüne çekebilir.

10 - Bazı kadınlar, başörtüleri yüzlerine yapışmasın diye örtünün altına isâbe (sarık) bağlarlar. Bunun dinde bir temeli yoktur.

11 - İhramlı, ihramını yıkayıp giyebilir veya değiştirebilir.

12 - İhramlı, unutarak veya bilmezlikle dikişli elbise giyer, başını örterse kendisine fidye gerekmez.

13 - Temettu' veya kırân Haccı yapan kimse, Kâ'be'ye gelince, tavâftan önce telbiyeyi keser.

14 - Remel (yavaşça koşmak).

ıztıbâ (Üst ihramı sağ koltuk altından geçirip omuza atmak) yalnız Kudûm tavâfında yapılır ve sadece erkeklerle mahsustur. Remel, kudûm tavafının yalnız ilk üç dolanımında olur.

15 - Tavâfta üç dolanım mı, dört dolanım mı döndüğünden kuşkulanın, üç dolanım döndüğünü kabul ederek üstünü tamamlar. Sa'yde de böyle yapar.

16 - Kalabalık dolayısıyla tavâfi Zemzem'in ve Makam-ı İbrâhim'in ardından yapmakta bir sakınca yoktur. Mescidi Harâm'ın her tarafı tavâf alanıdır.

17 - Kadının, zinetiyle, güzel kokular sürünenerek örtünmesiz tavâf etmesi, kötü olan şeylerdir.

18 - İhrama girdikten sonra âdet gören veya lohusa olan kadının, temizleninceye kadar Kâ'be'yi tavâf etmesi doğru değildir.

19 - Kadın, ihram için dilediği elbiseyi giyebilir. Yalnız erkeklerin giyimine benzemekten, zinetini göstermekten kaçınmalı, çekici olmayan giyim içinde olmalıdır.

20 - Hac ve umre dışındaki ibadetlerde dil ile niyet etmek, uydurulmuş bir bid'attır. bunu açıkça söylemek ise daha çirkindir.

21 - Hac ve umre yapmak üzere gelen müslümanın, mîkat yerlerini ihmâlsiz geçmesi haramdır.

22 - Hava yoluyla gelen hacı veya umreci mîkat hizasına geldiği zaman ihmâma girer, uçağa binmeden önce

ihram için hazırlık yapması da uygundur.

23 - Mikatların içinde oturan kimsenin, Hac veya umre ihramına girmek için mīkata gitmesi gerekmek. Bulunduğu yerden ihrama girer.

24 - Bazı kimseler, hacdan sonra Ten'îm veya Ci'râne'de ihrama girerek birçok umre yapmağa çalışırlar. Bunun şer'i bir delili yoktur.

25 - Hacı, terviye günü, Mekke'de ikamet ettiği yerde ihrama girer. Birçok kimselerin yaptığı gibi Mekke'nin içinde veya Mizab'da ihrama girmek gerekmek. Minâ'ya giderken de Kâ'be'ye vedâ etmesi gerekli değildir.

26 - Zilhiccenin dokuzuncu günü, Mina'dan Arafat'a hareket edilir. Güneş doğduktan sonra hareket edilmesi edbaldır.

27 - Güneş batmadan önce Arafat'tan dönülmez. Güneş battıktan sonra da huzur ve vakar ile Arafat'tan hareket edilir.

28 - Müzdelife'ye varınca akşamla yatsı beraber kılınlır. Bu iki namazın, akşamın veya yatsının vakti içinde kılınmasında bir sakınca yoktur.

29 - Atılacak taşları herhangi bir yerden almak caizdir. Müzdelife'den almak şart degildir.

30 - Atılacak taşları yıkamak müstahab değildir. çünkü ne Peygamber (s.a.v.), ne de ashabının

böyle yaptıkları nakledilmemiştir.
Atılmış taşlar bir daha atılmaz.

31 - Kadın ve çocuklar gibi
âcizlerin, gecenin sonuna doğru
Mina'ya gönderilmeleri caizdir.

32 - Bayram günü Mina'ya gelen
hacı, telbiyeyi keser, Akabe
Cemresine birbiri ardınca yedi taş
atar.

33 - Atılan taşın, atıldığı yerde
kalması şart değildir, oraya düşmesi
kâfidir.

34 - Kurban kesme zamanı, en
doğru olan kavle göre teşrik
günlerinin başından, üçüncü günün
Güneş batma zamanına kadar sürer.

35 - Bayram günü İfâda ve Ziyâret
Tavâfi, haccin rükünlerinden biridir.

Bu yapılmadıkça hac tamam olmaz.
Ziyaret Tavâfini, Mina günlerinden
sonraya bırakmak da caizdir.

36 - Hac ve umreyi birleştiren
kimseye, yalnız bir sa'y yeter. İfrâd
haccı yapıp da bayram gününe kadar
ihramda kalan için de böyledir.

37 - Bayram günü hacinin, yapacağı
işleri şu sıra ile yapması iyidir: Önce
Akabe Cemresine taş atar, sonra
kurbanını keser, tıraş olur veya
saçlarını kısaltır, sonra tavâf ve
ardından sa'yeder. Bunlar arasında
takdim te'hir yapmak, yani birini
öne, ötekini sona almak da caizdir.

38 - Tam helâlliğâ girebilmek için
yapılması gereken işler:

(a) Akabe Cemresine taş atmak, (b) Tıraş olmak veya saçları kısaltmak
(c) İfâda Tavâfi ve sa'yetmek.

39 - Çabuk dönmek isteyen hacı, Güneş batmadan önce Mina'dan ayrılmalıdır.

40 - Taş atamayacak durumda bulunan çocuğun velisi, önce kendi yerine, sonra çocuğunun yerine taş atar.

41 - Hastalık, yaşlılık veya gebelik dolayısıyle taş atamayacak durumda olan kimse, yerine başkasını vekil edebilir.

42 - Vekil, her cemre yerinde önce kendisi, sonra velisi adına taş atar.

43 - Temettu' ve Kırân Haccı yapan

ve Mescid-i Haram halkından olmayan hacının, bir kurban kesmesi vâcibdir. Kurban da ya bir koyun veya keçi, yahut deve ve sığırın yedide biri olur.

44 - Temettu' ve kiran haccı yapıp da kurban kesemeyen taşralı hacının, üç gün hacda, yedi gün de evine döndükten sonra olmak üzere on gün oruç tutması gereklidir.

45 - Bu hacının, üç günlük orucu Arefeden önce tutması efdaldır. Ta ki Arafat'ta oruçlu durumda bulunmasın. Şayet Arafat'tan önce tutamazsa teşrîk günlerinde tutar.

46 - Tutulacak üç günlük oruç, ara vermeden de, ayrı ayrı da tutulabilir.

47 - Vedâ Tavâfi, âdetli ve lohusa kadınlar dışındaki her hacıya vâcibdir.

48 - Hacdan önce veya sonra Peygamber (s . a . v .) in mescidini ziyaret etmek sünnettir.

49 - Peygamber Mescidini ziyaret edenin, önce Mescidin herhangi bir yerinde Tehiyyetu'l-mescid kılması sünnettir. Bu namazı Ravza-i Şerîfede kılmakefdaldır.

50 - Peygamber (s.a.v.) in kabrini ve başka kabirleri ziyaret etmek, sadece erkekler meşru'dur kadınlara değil. Ancak sırf kabir ziyareti için uzun yola çıkmak doğru değildir.

51 - Peygamber'in odasına el-yüz

sürmek, onu öpmek veya tavâf etmek kötü bir bid'attır, geçmiş sâlihlerden böyle bir şey nakledilmemiştir. Hele bu tavaf ile Peygamber (s.a.v.) e yaklaşmayı düşünmek büyük şırtır.

52 - Peygamber (s.a.v.) den, murâdını vermeyi, üstündeki derd ve belâyı kaldırmayı istemek caiz değildir, bu şırtır.

53 - Peygamber (s.a.v.) in kabrindeki hayatı, Berzah hayatıdır, ölümünden önceki hayatı gibi değildir. Bu hayatı mahiyetini yalnız Allah bilir.

54 - Bazı ziyaretçilerin, Peygamber (s.a.v.) in kabrine dönerek ellerini

kaldırıp duâ etmeleri, sonradan uydurulmuş bid'atlerdendir.

55 - Bazı avâm tabakasının sandığı gibi Peygamber (s.a.v.) in kabrini ziyaret etmek, haccın ne vâcibi, ne de şartı değildir.

56 - Peygamber (s.a.v.) in kabrine gitmenin meşrû' olduğunu söyleyenlerin dayandıkları hadisler, ya senedleri zayıf veya uydurma hadislerdir.

DUÂLAR:

Arafat'ta, Meş'ari Haram'da ve diğer duâ edilecek yerlerde aşağıdaki duâları ve bunlardan kolay gelen kısımları okumak uygun olur:

Allahım, dînim, dünyam, çoluk çocuğum ve malım içinde sağlık ve âfiyetle yaşamamı nasib eyle. Allahım, kusurlarımı ört, beni korktuklarımdan emin eyle. Allahım, öňümden, arkamdan, sağımdan solumdan, üstümden ve altımdan gelecek tüm kötülüklerden sana sığınırıım.

Allahım, vücuduma sağlık ver, kulağıma sağlık ver, gözüme sağlık ver, senden başka ilâh yoktur.

Allahım küfürden, fakirlikten, kabir azabından sana şığınırım, senden başka ilâh yoktur.

Allahım, benim Rabbim sensin, senden başka ilâh yuktur. Beni sen yarattın, ben senin kulunum. Elimden geldiğince sana verdiğim kulluk sözü üzerindeyim, yaptıklarımın şerrinden sana şığınırım. Bana olan nimetlerini ve bu nimetlere karşı benim günah ve kusurlarımı itiraf ediyor, beni bağışlamamı diliyorum. Senden başka günahları bağışlayacak yoktur.

Allahım, kederden, tasadan, âcizlikten, tenbellikten, cimrilikten, korkaklıktan, borç altında ezilmekten, düşmanlara yenilmekten sana şığınırım.

Allahım, bugünüün önünü salâh,
ortasını felâh, sonunu başarı kıl. Bize
dünya ve âhiret iyilğini ver, ey
merhametlilerin merhametlisi!

Allahım, bana kazâya rıza,
öldükten sonra rahat hayat, kerîm
yüzüne bakma lezzeti lütfeyle.
Zararlıların, yoldan çıkaran
azgınların, beni senin nimetlerinden
yoksun bırakmalarından önce sana
kavuşmamı nasib eyle. Haksızlık
etmekten, haksızlık edilmekten,
saldırmaktan, saldırılmaktan, hatâ
işlemekten, bağışlamayacağın bir
günaha düşmekten sana sigınırım.
Allahım, en kötü ömre itilmekten
sana sigınırım. Allahım, beni en
güzel amellere, en güzel ahlâk sahibi
olmaya ilet, senden başka güzel

ahlâka götürürecek yoktur. Beni kötü amel ve kötü ahlâktan uzaklaştır, senden başka kötü ahlâktan uzaklaştıracak yoktur. Allahım, dinimi düzelt, evimi genişlet, bana verdığın rızkı mübârek eyle. Allahım kalb katılığından, gafletten, zillet ve meskenetten sana sığınırı. Küfürden, fışktan, nifak ve ayrıcalıktan, gösterişten sana sığınırı. Sağırıktan, dilsizlikten cüzamdan, kötü hastalıkardan sana sığınırı. Allahım, nefsimə takvâ ver, onu temizle, nefsi en iyi temizleyen sensin, nefsimin velisi ve mevlâsı sensin.

Allahım, faydasız ilimden, huşuu olmayan gönülden, doymayan nefisten, kabul edilmeyen duâdan

sana sığınırım. Allahım yaptığım ve yapmadığım şeylerin şerrinden sana sığınırım. Allahım üzerimde bulunan nimetinin gitmesinden, sağlığımın ters dönmesinden, ansızın bastıracak öfkeden ve her türlü gazabından sana sığınırım.

Allahım, yıkıntı altında kalmaktan, düşmekten, boğulmaktan, yanmaktan, ihtiyarlıktan sana sığınırım. Ölüm sırasında şeytanın beni şaşırtmasından sana sığınırım. Isırılarak ölmekten, kalbin mühürlenmesine sebeb olacak tamahtan sana sığınırım.

Allahım, kötü huy ve amellerden, heveslerden ve hastalıklardan sana sığınırım. Borç altında kalmaktan, düşman kahrından, düşmanların

üstüme gülmesinden, kınamasından
sana sığınırım. Allahım her işimin
koruyucusu olan dinimi düzelt,
geçim yerim olan dünyamı düzelt,
gideceğim yer olan âhiretimi düzelt,
hayatta iken daha çok iyi işler
yapmamı nasib eyle, ölümümde her
kötülükten beni rahata kavuştur.
Rabbim bana yardım et, beni ezme,
ezdirme, bana zafer ver, yenilgiye
uğratma. Bana doğru yolu göster,
doğru yolda yürümemi kolaylaştır.

Allahım, beni seni zikreden, sana
şükreden, itaat eden, boyun eğen,
yalvaran bir kul eyle. Rabbim,
tevbemi kabul buyur, beni
günahlarımmdan arındır, duâmı kabul
et, hüccetimi sağlam yap, kalbimi
sana yönelt, dilimi düzelt, gönlümü
aydınlat.

Allahım, bana işimde sebat, doğru yolda kararlılık ver. Nimetine şükür ve sana güzel kulluk etmeyi nasib eyle. Bana selim kalb, doğru konuşan dil ver. Bana senin bildiğin tüm iyilikleri vermeni, ve bildiğin tüm kötülüklerden beni korumanı dilerim. Bildiğin bütün günahlardan beni bağışlamamı isterim, sen gizlileri bilensin.

Allahım, bana düşünce olgunluğu ver, beni nefsimin şerrinden koru. Allahım, bana iyilikler yapmak, kötülikleri bırakmak, yoksul ve zavallılıarı sevmek nasib eyle. Beni bağışla, bana acı. Kullarını sınamayı dilediğin zaman ruhumu şaşırtılmamış olarak huzuruna al. Allahım, bana seni ve seni sevenleri sevmeyi,

ve beni sana yaklaştıracak işleri
sevmeyi nasib eyle.

Allahım, bana en iyi işleri
istemeyi, duâların en hayırlısını,
başarıların en üstünü, sevapların
en mükemmelini ihsan buyur.
Ayaklarımı doğru yolda sağlamlaştır,
sevap tartılarımı ağırlaştır,
hatâlarımı bağışla, cennetin en yüce
derecelerine ermemi nasib eyle.

Allahım, iyiliklerin başlangıçlarını,
sonlarını, en kapsamlılarını, açık ve
gizli hayırları ve cennetin yüce
derecelerini nasib eyle.

Allahım, adımı yükselt, günahımı
at, kalbimi temizle, namusumu koru,
cennetin yüce derecelerine ermemi
nasib eyle.

Allahım, kulağıma, gözüme,

ruhuma, yaratılışımı, ahlâkımı, âileme, yaşamıma, işlerime, kutluluklar ver, iyi amellerimi kabul buyur. Bana cennetin yüce derecelerine ermeyi nasib eyle. Allahım belânın sıkıştırmasından, bedbahtlıktan, kötü kazâdan, düşman kınamasından sana sığınırıム.

Allahım, ey kalbleri geviren, kalbimi senin dinin üzerinde sağlam tut.

Allahım, ey kalbleri ve gözleri döndüren, kalblerimizi sana itâate döndür. Allahım, sevâbımızı artır, eksiltme, bizi ağırla, alçaltma, bize ver, yoksun bırakma, bizi üstün getir, etkili yap, ezik ve yenik düşürme. Allahım, her bakımdan sonumuzu güzel eyle, bizi dünya ve

âhiret perişanlığından kurtar. Allahım bize zâtından korku ver ki günah işlememize engel olsun. Bizi senin cennetine ulaştıracak işler yapmamızı nasib eyle. Bizi, dünya üzüntülerini unutturacak bir yakın derecesine erdir. Yaşattığın sürece bizi kulaklarımızdan, gözlerimizden, kuvvetlerimizden yararlandır, bizi daima sağlık içinde bulundur. Âhirette de bize sağlam duyular ihsan eyle. Rize haksızlık edenden öcümüzü al, düşmanlık edene karşı bize zafer ver, bizi dünyanın arasında koşturma, dünyayı, en çok düşündüğümüz, tasasını çektiğimiz bir varlık haline getirme, dinimiz hususunda eksiklerimizden ötürü bizi belâlara düşürme. Günahlarımız

yüzünden senden korkmayan, bize acımayan kimseleri üstümüze salma.

Allahım, senden mağfiretinin gereklerini, bağış kararlarını, her gınahtan selâmeti, her türlü iyiliğe ermeyi, cennete ulaşıp cehennemden kurtulmayı dilerim. Allahım, bizim için bağışlamadığın bir günah, sevince çevirmediğin bir üzüntü, ödemediğin bir borç bırakma. Gerek dünya, gerek âhirete ait, senin hoşnud olduğun, bize de yararlı her isteğimizi ver, ey merhametlilerin merhametlisi!

Allahım, kalbimi hidayete yönelt, dağınık işlerimi topla, perişanlığımı düzelt, rahmetinle âhiretimi koru, dünyamı yükselt, rahmetinle

yüzümü ağart, işlerimi temizle, bana doğru düşünce ve olgunluk ilham eyle, fitne ve belâları benden sav, rahmetinle beni her türlü kötülüklerden koru.

Allahım, âhiret gününde başarılı olmayı, mutluların yaşamına, şehîdlerin makamına ermeyi, Peygamberlere arkadaş olmayı, düşmanlara üstün gelmeyi nasib eyle.

Allahım, senden doğru iman, güzel huy, sonu felâh ile bitecek başarı vermeni, katından bize rahmet, âfiyet ve rızâ ihsan buyurmanı niyaz ediyoruz. Allahım, senden sağlık, âfiyet, güzel huy, kadere rıza diliyoruz.

Allahım, nefsimin kötülüklerinden perçeminden tutup yeddiğin her ca-

nın şerrinden sana sığınırız.
Şüphesiz Rabbim, dosdoğru yol
üzerindedir. Allahım, sen sözümü
duyarsın, yerimi görürsün, gizlimi
ve açığımı bilirsin, hiçbir işim
senden gizli kalmaz. Ben, yardım ve
kurtuluş dileyen, huzurunda
korkudan titreyerek günahlarını
itiraf eden zavallı bir yoksulum. Bir
zavallı kulun olarak sana
yalvarıyor, boynu büük bir âciz
olarak sana ilticâ ediyor, huzurunda
zilletle eğilmiş bir biçare olarak sana
duâ ediyorum:

**Allah, Efendimiz Muhammed'e
O'nun âl ve ashâbına salât ve selâm
etsin.**